

РЕШЕНИЕ

№ 319

гр. Пазарджик, 10.10.2023 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

ОКРЪЖЕН СЪД – ПАЗАРДЖИК, II ГРАЖДАНСКИ СЪСТАВ, в
публично заседание на двадесет и осми септември през две хиляди двадесет и
трета година в следния състав:

Председател: Минка П. Трънджиева

Членове: Красимир Г. Ненчев
Албена Г. Палова

при участието на секретаря Виолета Сл. Боева
като разгледа докладваното от Албена Г. Палова Въззивно гражданско дело
№ 20235200500387 по описа за 2023 година

Производството е по реда на чл.258 и сл. от ГПК. С решение № 58/21.02.2023 г., постановено по гр.д. № 921/2022 г. В. районен съд е осъдил П.на Р. Б. да заплати на А. А. Н. с ЕГН *****, с адрес: гр. В., ул. „Х.А.“ № 14, сумата 3500 лева, представляваща обезщетение за неимуществени вреди от нарушаване правото за разглеждане на следствено дело в разумен срок, ведно със законната лихва върху тази сума, считано от 04.10.2022 г. до окончателното плащане, както и деловодни разноски, на основание чл. 78, ал. 1 ГПК, в размер на 1,40 лева

Осъдил е П.на Р. Б. да заплати на адв. С. Й. М. от АК-Пазарджик, с личен № 19000033544, сумата от 371,22 лева - деловодни разноски, представляващи адвокатско възнаграждение.

С допълнително решение № 191/30.05.2023 г., представляващо неразделна част от първоначалното, районният съд е допуснал поправка на фактическа грешка, като е отхвърлил иска за разликата от присъдените 3500 лв. до претендираните 24 900 лв. като неоснователен.

Против така постановеното решение в законния срок е постъпила въззивна жалба от А. А. Н. чрез неговия процесуален пълномощник адв. С. М. от АК-Пазарджик със служебен адрес гр. В., ул. „Х.А.“ № 21, бл.Б, ет.1, ап.10, който го обжалва в отхвърлителната част с изложени оплаквания за

незаконосъобразност. Твърди, че по делото било безспорно установено, че е налице забавяне поради бездействие на наказателното производство за срок от 3 г., 5 мес. и 22 дни, поради което присъденото обезщетение в размер на 3500 лв. било несправедливо и несъобразено със степента на нарушението, допуснато от прокуратурата. Искането е да бъде присъдено обезщетение в пълния претендиран размер или да бъде определен справедлив размер. Претендират се разноси на основание чл.38, ал.2 от ЗАдв.

В законния срок не е постъпил писмен отговор от П.на Р. Б.. В съдебно заседание представителят на окръжна прокуратура оспорва жалбата и моли решението на ВРС да бъде потвърдено.

Окръжният съд след като се запозна с твърденията, изложени във въззивната жалба, като обсъди и анализира събраните по делото доказателства, като взе предвид становищата, изразени в съдебно заседание и при спазване разпоредбата на чл.235 от ГПК, прие за установено следното:

В исковата си молба против П.на Р. Б. ищецът А. А. Н. е твърдял, че по негова жалба за причинена му телесна повреда, изразяваща се в премахване на простатната жлеза поради неправилно медицинско диагностициране, било образувано следствено дело № 117/2018 г. по описа на Окръжен следствен отдел – Пловдив и прокурорска преписка № 9300/2017 г. по описа на РП-Пловдив за извършено престъпление по чл.134, ал.1, т.2 от НК. Поддържа, че въпреки активността му в наказателния процес, изразила се в запознаване с материалите по делото, отправяне на доказателствени искания и следене хода на разследването, за повече от 2 години след образуване на наказателното производство единственият разпитан свидетел по него бил самият ищец, като също толкова време било необходимо и за изготвяне на съдебно-медицинска експертиза. Въпреки направените множество доказателствени искания, досъдебното производство било прекратено с прокурорско постановление от 30.11.2020 г., което било отменено с акт на ОП-Пловдив на 12.03.2021 г. с указания за извършване на конкретни процесуално-следствени действия. В период от почти година след това разследващите органи не съумели да съберат необходимите доказателства за привличане на обвиняем преди да изтече предвидената в закона давност за разследване на твърдяното престъпление, обусловила и окончателното прекратяване на наказателното производство с Постановление от 11.01.2022 г. на ПР-Пловдив, потвърдено с постановление № 1866/2021 г. от 22.02.2022 г. на ОП-Пловдив. След прекратяване на производството ищецът сезирал и ИВСС, който с Констативен протокол № РС-22-100 от 30.03.2022 г. установил, че е допуснато забавяне поради бездействие на наказателното производство с обща продължителност 3 години, 5 месеца и 22 дни, поради което производството е прекратено по давност поради изтичане на предвидения в

чл.80, ал.1, т.4 от НК срок. Предвид изложеното ищецът е твърдял, че е преживял разочарование от дейността на разследващите органи, чувство на недоверие, безпомощност и фрустрация от усещане за липса на справедливост и липса на правова държава, още повече, че поради бездействието на разследващите органи бил пропуснал и възможността за завеждане на иск по чл.45 от ЗЗД за непозволено увреждане поради изтеклата давност по чл.110 от ЗЗД. Ищецът претендира да му бъде присъдено обезщетение за претърпените неимуществени вреди, като Прокуратурата на Република България бъде осъдена да му заплати сума в размер на 24900 лв., ведно със законната лихва, считано от датата на подаване на исковата молба до окончателното плащане.

В подадения от РП-Пазарджик, ТО-В. писмен отговор претенцията на ищеца се оспорва като недопустима - поради проведена процедура по реда на Глава Трета „а“ от ЗСВ, и като неоснователна - при съображения, че забавянето на разследването е било функция на забавяне на експертите по назначените експертизи, а не на бездействие на разследващите органи. Допълнително се възразява, че твърдените за претърпени от ищеца неимуществени вреди са недоказани, като алтернативно се оспорва размерът на исканото обезщетение като несъответстващ на критериите за справедливост по смисъла на чл. 52 от ЗЗД.

Безспорно се установява от представените по делото доказателства, че ищецът А. Н. е подал жалба до РП-Пловдив на 06.11.2017 г. След приключване на възложената проверка, на 13.02.2018 г. по случая е било образувано ДП № 130/2018 г. на 02. РУ на МВР-Пловдив, в хода на което през месеците февруари и март на 2018 г. са снети обяснения от трима лекари и А. Ненов е разпитан като свидетел - пострадад.

С Постановление 3812/2018 г. от 03.04.2018 г. на зам. окръжен прокурор При ОП - Пловдив разследването е възложено на ОСЛО при ОП-Пловдив, с оглед направена преценка за наличие на фактическа и правна сложност. Почти месец след разпределяне на делото (04.04.2018 г.) съответният следовател е назначил съдебномедицинска експертиза на вещи лица от същата болницата, в която се твърди, че е поставена неправилната диагноза на ищеца. Поради отвод на медицинските лица, основан на етични съображения, на 15.05.2018 г. експертизата е възложена на лекари от МУ-София (МБАЛ „Александровска“ ЕАД). След поредица от напомнителни писма - от 09.10.2018 г., 01.04.2019 г., 09.12.2019 г., 27.05.2020 г. и 01.06.2020 г. - отговори по поставените въпроси са представени едва на 07.07.2020 г. Повече от 2 месеца след това - на 11.09.2020 г. разследването е предявено на адвоката на пострадалия и след като наблюдаващият прокурор не е уважил направените при предявяването доказателствени искания, наказателното

производство е било прекратено с прокурорско постановление от 30.11.2020 г. Последното е отменено от прокурор при ОП-Пловдив на 12.03.2021 г. с указания за извършване на конкретни процесуално-следствени действия. В изпълнение на тези указания на 22.03.2021 г. е изискана информация от ИА“Медицински надзор“ и от ВМА. Почти 4 месеца след това са възложени действия по разследване по делегация, включващи извършените през месеците юли и август 2021 г. разпити на 6 души - свидетели. С писма от 30.08.2021 г., 01.10.2021 г. и 08.11.2021 г. последователно е изисквано определяне на лекари, съответно от МБАЛ „Александровска“ ЕАД, УМБАЛ „Св. Анна“ АД и УМБАЛСМ „Н.И. Пирогов“ ЕАД, за назначаване на съдебно-медицинска експертиза, до каквато така и не се е стигнало, тъй като с прокурорско постановление № 9300/2017 г. от 12.01.2022 г. на РП- Пловдив наказателното производство е било прекратено поради настъпила давност за разследване. Това постановление е потвърдено с постановление № 1866/2021 г. от 22.02.2022 г. на ОП-Пловдив.

След прекратяване на производството ищецът е сезирал със случая ИВСС, който с Констативен протокол № РС-22-100 от 30.03.2022 г. е установил, че е допуснато забавяне поради бездействие на наказателното производство с обща продължителност 3 години, 5 месеца и 22 дни, поради което производството е прекратено по давност поради изтичане на предвидения в чл.80, ал.1, т.4 от НК срок.

Въз основа на така приетото за установено от въззивният съд намира обжалваното решение за валидно и допустимо, тъй като не страда от пороци, обосноваващи неговата нищожност или недопустимост.

Разгледана по същество въззивната жалба е частично основателна по следните съображения:

Предявен е иск с правно основание чл.26 от ЗОДОВ. Съгласно чл.26, ал.1 от ЗОДОВ Държавата отговаря за вредите, причинени на граждани и на юридически лица от нарушение на правото на разглеждане и решаване на делото в разумен срок съгласно чл. 6, § 1 от Конвенцията за защита на правата на човека и основните свободи. Следва да се отбележи, че нито в Конвенцията, нито във вътрешната нормативна уредба има фиксиран срок за приключване на делото, който е приет като „разумен“. Във всеки отделен случай „разумният“ срок може да има различна продължителност, но може да се приеме, че това е подходящият срок, в който разглеждането на едно дело да бъде приключено според конкретните обстоятелства по начин, че да не се държат участниците в процеса прекалено дълго и необосновано в неизвестност и несигурност. В доктрината и практиката се говори включително и за отказ от правосъдие в случаите, когато делото продължава прекалено дълго и лицата се поставят необосновано дълго в неизвестност

относно търсената защита на накърненото право. В този случай процесът вместо да помогне за възстановяване на нарушеното равновесие, нанася неимуществени, а в някои случаи и имуществени вреди на страните по делото, което влошава положението им. Именно поради това правото на разглеждане на делото в разумен срок, освен че е възведено като самостоятелно субективно право в контекста на чл.6 от Конвенцията за защита на правата на човека и основните свободи, следва да се разглежда и като елемент от правото на справедлив съдебен процес. При разглеждането на тези спорове съдът взема предвид общата продължителност и предмета на производството, неговата фактическа и правна сложност, поведението на страните и на техните процесуални или законни представители, поведението на останалите участници в процеса и на компетентните органи, както и други факти, които имат значение за правилното решаване на спора.

Във всеки случай преценката на сложността на делото е винаги конкретна, защото сложността може да се дължи на различни фактори: сложна и обемна фактология, многобройни доказателства, голям брой страни и пр. В конкретния случай съдът приема, че не се касае за особена фактическа и правна сложност, надвишаваща обичайната за такъв вид дела, поради което следва да се приеме, че факторът „фактическа и правна сложност на делото“, дори и да е наличен, не е причина за твърдяното в исковата молба забавяне.

Установено е с констативния протокол на ИВСС, че забавянето е поради бездействие и е с продължителност 3 години, 5 месеца и 22 дни.

Безспорно е също така, че забавянето се дължи на несвоевременно предприети действия от страна на разследващите органи да осигурят участието на квалифицирани вещи лица, които да изготвят експертно заключение по поставените задачи. Съгласно чл.80, ал.1, т.4 от НК наказателното преследване се изключва по давност, когато то не е възбудено в продължение на пет години за деяние, наказуемо с лишаване от свобода повече от една година. Следователно през 2/3 от предвидената по закон давност за разследване следствените органи и прокуратурата са бездействали, в резултат на което е изтекла 5-годишната давност и производството по делото е прекратено.

Въз основа на така направения анализ настоящата съдебна инстанция приема, че е налице закъснение при разследването на случая на ищеца, което се дължи на субективното бездействие на разследващите органи, на които делото е било разпределено.

За да може да бъде ангажирана отговорността на Държавата за вреди, настъпили в резултат на разглеждане на делото в „неразумен срок“, е необходимо да са налице всички елементи на фактическия състав на нормата

на чл.26 от ЗОДОВ, а именно: 1. ищецът да е страна по висящ, респ. приключил съдебен процес; 2. съдебното производство да е с продължителност, надхвърляща рамките на обичайно необходимото време за разглеждане и приключване на делото; 3. ищецът да е претърпял неимуществени вреди и 4. причинените неимуществени вреди да произтичат пряко и непосредствено от прекомерната продължителност на съдебният процес, като представляват закономерна последица от забавянето, т.е. да е налице причинно - следствена връзка между продължителността на съдебното производство и вредоносния резултат. В конкретния случай безспорно е установено наличието на първите 2 елемента от фактическия състав: ищецът-жалбоподател е страна по приключил процес, а от събраните по делото доказателства се установи, че е налице забавяне при разглеждането на делото. Спорен е въпросът дали на ищеца са причинени неимуществени вреди в резултат на забавянето, наличието на причинна връзка между забавянето и причинената вреда и какъв следва да бъде размерът на обезщетението.

Според практиката на ЕСПЧ съществува силна, но оборима презумпция, че неразумната продължителност на производството води до неимуществени вреди. Това становище е застъпено по делото „Скордино срещу Италия“, № 36813/97, 29.03.2006 г. и редица други дела на ЕСПЧ, включително и по делото „Фингър срещу България“, в което се казва следното:

„Във връзка с неимуществените вреди съществува силна, но оборима презумпция, че прекомерната продължителност на производството ще доведе до такива вреди. Въпреки, че в някои случаи продължителността на производството може да доведе до минимални неимуществени вреди или изобщо да не предизвика имуществени вреди, националните органи или съдилищата, занимаващи се с този въпрос, ще трябва да обосноват решението си да присъдят по-ниска или никаква компенсация, като представят достатъчно причини в съответствие с критериите, установени в практиката на съда. В този контекст трябва допълнително да се отбележи, че презумпцията, че прекомерната продължителност на процедурата ще причини неимуществени вреди се отнася както за физически, така и за юридически лица“.

В своето решение по делото „Скордино срещу Италия“ ЕСПЧ сочи, че въпреки, че наличието на претърпени вреди не следва автоматично като пряка последица от констатирането на нарушение на правото на „разумен срок“, съдът трябва да разгледа възможността за съществуването на такива вреди, освен ако докаже, че в конкретния случай съществуват обстоятелства, които положително изключват, че такива вреди са претърпени от ищеца.

В конкретния случай се касае до причинена на ищеца травма поради

отстраняване на част от неговото тяло, за което ищецът не е убеден, че е било налице медицинско основание. При това положение може да се предположи с висока степен на вероятност, че на Н. са причинени неимуществени вреди, изразяващи се в основателни съмнения за безпричинно премахване на простатната жлеза и разочарование, че не е установено дали в случая е извършено престъпление от общ характер и от кого. В подкрепа на този извод са и показанията на разпитания по делото свидетел Й.Й., от които се установява, че след операцията ищецът е бил ограничен в извършването на множество ежедневни действия и е трябвало да провежда специална рехабилитация. Едновременно с това психическото му състояние било тежко и се изразявало в разочарование и раздразнение, че му е направена операция без нужда. Ищецът преживявал и разочарование от продължителността на разследването, смятал, че то се протака прекалено дълго и той не може да разбере кой е виновен за състоянието, в което се намира. Наред с това Н. загубил доверие в правосъдието.

Въз основа на така направения анализ следва да се приеме, че и третият елемент от фактическия състав на чл.2б от ЗОДОВ – претърпени от ищеца вреди – е налице, поради което следва да се обсъди и наличието или липсата на причинна връзка между бездействието на ответника и причинените вреди.

Причинната връзка несъмнено също е налице, тъй като разочарованието от правосъдието, обзело ищеца, е пряка и непосредствена последица от невъзможността на разследващите органи в продължение на 5 години да установят дали има извършено престъпление от общ характер и от кого. В обобщение следва да се приеме, че са налице всички елементи на фактическия състав на нормата на чл.2б от ЗОДОВ, поради което следва да бъде обсъден и въпросът за размера на дължимото обезщетение.

На първо място следва да се посочи, че прекратяването на производството поради изтекла давност на основание чл.80, ал.1, т.4 от НК не може да е причина ищецът да бъде лишен от възможността да предяви иск с правно основание чл.45 от ЗЗД. Двата пътя за търсене на защита – наказателноправен и гражданскоправен – не са взаимно изключващи се и ищецът е могъл във всеки момент от разследването да предяви иск по чл.45 от ЗЗД за причинено му неправомерно увреждане. Особеността в този случай би била, че извършването на неправомерното увреждане при липса на влязла в сила присъда ще трябва да бъде установявано в рамките на гражданския процес. Затова въззивният съд приема за неоснователно твърдението, че прекратяването на наказателното производство е възпрепятствало ищеца да предяви иск по чл.45 от ЗЗД поради изтичане на давността по чл.110 от ЗЗД. Очевидно пропускането на тази възможност се дължи единствено на бездействието на ищеца, което не може да бъде вменено във вина на

ответника.

Изследвайки практиката на съдилищата по присъждане на обезщетение за разглеждане на дела в неразумен срок, настоящият съдебен състав приема, че справедливо обезщетение в случая е определяне на размер от 5000 лв. Следва да се има предвид, че в настоящия казус се обезщетяват неимуществените вреди, причинени на ищеца в резултат на бавно правосъдие, а не вредите, причинени в резултат на преживяната от него медицинска интервенция, а както беше посочено по-горе, с размера на обезщетението по този ред не следва да се компенсира пропуската на ищеца да предяви иск по чл.45 от ЗЗД. Като база за определяне паричния еквивалент на неимуществените вреди следва да служи и икономическият растеж, стандартът на живот и средностатистическите показатели за доходите и покупателните възможности в страната към датата на увреждането, както и обстоятелството, че осъждането само по себе си също има ефект на репарация, но размерът на обезщетението не следва да бъде източник на обогатяване за пострадалия. Разочарованието от правосъдието, колкото и да е дълбоко, има единствено и само морално измерение и в най-лошия случай би мотивирало ищеца за в бъдеще да не предприема съдебни процедури. Липсват твърдения в исковата молба, че чувството на недоверие, безпомощност и фрустрацията от усещането за липса на справедливост и липса на правова държава, възникнали у него в резултат на бавното правосъдие, са свързани и с евентуални бъдещи материални загуби, които той би могъл да претърпи, поради което настоящият съдебен състав приема, че обезщетение в размер на 5000 лв. е достатъчно, за да репарира причинените на ищеца негативни преживявания, свързани с бавното правосъдие.

По изложените съображения обжалваното решение следва да бъде отменено в частта за разликата от 3500 лв. до 5000 лв., вместо което следва да бъде постановено ново, с което предявеният иск да бъде уважен до размера на 5000 лв. или за още 1500 лв. В останалата част решението на ВРС следва да бъде потвърдено.

С оглед изхода на спора в полза на жалбоподателя следва да бъдат присъдени деловодни разноски за тази инстанция, представляващи адвокатско възнаграждение на основание чл.38, ал.2 от ЗАдв. в размер на 159,10 лв.

Като взе предвид гореизложеното, Пазарджишкият окръжен съд

РЕШИ:

ОТМЕНЯ решение № 191/30.05.2023 г., постановено по гр.д. № 921/2022 г., **в частта**, с която В. районен съд е отхвърлил иска на А. А. Н. с ЕГН *****, с адрес: гр. В., ул. „Х.А.“ № 14, против П.на Р. Б. за разликата от 3500 лева до 5000 лв., ведно със законната лихва върху тази сума, считано от 04.10.2022 г. до окончателното плащане, вместо което **ПОСТАНОВЯВА:**

ОСЪЖДА П.на Р. Б. да заплати на А. А. Н. с ЕГН *****, с адрес: гр. В., ул. „Х.А.“ № 14, сумата **1500 /хиляда и петстотин/** лева, представляваща обезщетение за неимуществени вреди от нарушаване правото за разглеждане на следствено дело в разумен срок, ведно със законната лихва върху тази сума, считано от 04.10.2022 г. до окончателното плащане, както и деловодни разноски за въззивна инстанция в съответствие с уважената част от иска, представляващи адвокатско възнаграждение на основание чл.38, ал.2 от ЗАдв. **в размер на 159,10 лв.**, а в полза на бюджета на съдебната власт – **ДТ в размер на 1.51 лв.**

ПОТВЪРЖДАВА решението в останалата му част.

Решението подлежи на касационно обжалване пред ВКС в едномесечен срок от съобщението.

Председател: _____

Членове:

1. _____

2. _____